

Kraków, 05 września 2023r.

UNIWERSYTET
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Dr hab. Małgorzata Abassy, prof. UJ

Uniwersytet Jagielloński

RECENZJA

Rozprawy doktorskiej mgr Ireny Kozerskiej pt.: „Utopia i fantastyka w twórczości Tadeusza Bulharyna (1789-1859)”.

Wydział Studiów

Międzynarodowych

i Politycznych

Instytut Rosji

i Europy Wschodniej

PODSTAWA PRAWNA SPORZĄDZENIA RECENZJI

Recenzja została sporządzona w związku z powołaniem na recenzenta przez Radę ds. Nadawania Stopni Naukowych i Stopni w Zakresie Sztuki Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie na posiedzeniu w dniu 14 lipca 2023 roku.

Zgodnie z Ustawą z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2017 poz. 1789 z późn. zmianami), w związku z artykułem 179 ust.1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r; przepisami wprowadzającymi ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018 r. poz. 1669), recenzent ocenia, czy rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz dowodzi ogólnej wiedzy teoretycznej doktoranta w zakresie dyscypliny, a także umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy badawczej.

Ustawowe kryteria uzasadniające otrzymanie stopnia doktora można podzielić na formalne i merytoryczne.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 u.s.n. kryteria formalne to: posiadanie tytułu zawodowego magistra, zdane egzaminy doktorskie, przedstawiona i obroniona rozprawa doktorska. Kryteria te są poza zakresem oceny dokonywanej przez recenzenta w

ul. Władysława Reymonta 4

PL 30-059 Kraków

tel.: +48 12 633 25 81

+48 12 633 25 82

www.rosjoznawstwo.uj.edu.pl

przewodzie doktorskim, którego uwaga winna się koncentrować na ocenie merytorycznej rozprawy doktorskiej.

UNIWERSYTET
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

PODSTAWA FAKTYCZNA SPORZĄDZENIA RECENZJI

Recenzja sporządzona została na podstawie oceny rozprawy doktorskiej mgr Ireny Kozerskiej pt.: „Utopia i fantastyka w twórczości Tadeusza Bułharyna (1789-1859)”. Praca o objętości 252 strony, zawierająca tekst główny, bibliografię oraz streszczenia w językach: angielskim i rosyjskim.

Wydział Studiów
Międzynarodowych
i Politycznych

CEL ROZPRAWY, HIPOTEZY I PYTANIA BADAWCZE

Tadeusz Bułharyn – postać niejednoznaczna, nieschematyczna, budząca swoim postępowaniem kontrowersje zarówno wśród siebie współczesnych, jak i potomnych – to główny przedmiot analizy badawczej w przedłożonej do recenzji rozprawie doktorskiej.

Instytut Rosji
i Europy Wschodniej

Praca jest inspirująca, gdyż skłania do przewartościowania niektórych opinii o tej nietuzinkowej, a często ocenianej jednostronnie postaci; sięgnięcia po raz kolejny do źródeł dotychczas słabo eksplorowanych, jak utopie i opowiadania fantastyczne; poszukiwań odpowiedzi na pytania o rolę literata i siłę wyrazu literatury na tle uwarunkowań społeczno-kulturowych. Rozprawa zawiera wiele cennych obserwacji i wniosków wykraczających poza konkluzje stricte literackie, a będących odzwierciedleniem klimatu epoki carskiej Rosji czasów najpierw Aleksandra I, a później – Mikołaja I.

Cel rozprawy mgr Irena Kozerska formułuje na s. 16: „Postaramy się udowodnić, że wbrew obiegowym ocenom Bułharyna jako człowieka i autora był on postacią nietuzinkową i w zasadniczy sposób wpłynął na charakter i rozwój utopii oraz fantastyki naukowej w Rosji, bez których to gatunków, szczególnie w XX wieku, trudno wyobrazić sobie nowoczesną literaturę science-fiction. Mamy nadzieję, że takie nachylenie tematyczne przyczyni się do pokazania szerokich horyzontów twórczych pisarza oraz pozwoli umiejscowić go jeszcze mocniej w procesie historycznoliterackim Polski i Rosji XIX wieku.” Teza rozprawy oraz pytania badawcze są formułowane implicite co utrudnia śledzenie zasadniczego dla toku

ul. Władysława Reymonta 4
PL 30-059 Kraków
tel.: +48 12 633 25 81
+48 12 633 25 82

www.rosjoznawstwo.uj.edu.pl

UNIWERSYTET
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

rozważań wątku myślowego. Jest to mankament rozprawy. Lektura rozprawy dowodzi, że w toku badań Autorka postawiła i udowodniła szereg szczegółowych tez. Znajdujemy je w *Zakończeniu*, w postaci wniosków. Pozwala to na stwierdzenie, że kluczowy dla oceny pracy doktorskiej aspekt, jakim jest postawienie i udowodnienie tezy (tez) lub hipotezy (hipotez) badawczych został spełniony. Należałoby jedynie postulować, aby sformułowanie tych tez (hipotez) znalazło się wyraźniej w uwagach wstępnych, a nie jedynie w postaci dość ogólnie brzmiącego celu badawczego.

Wydział Studiów

Międzynarodowych

i Politycznych

STRUKTURA I TREŚCI PRACY

Strukturalnie dysertację tworzą: *Wstęp*, pięć głównych rozdziałów, *Zakończenie*, Aneks, Bibliografia oraz streszczenia w języku polskim, angielskim i rosyjskim.

Instytut Rosji

i Europy Wschodniej

We *Wstępie* Doktorantka przedstawiła założenia pracy, sformułowała cel oraz nakreśliła fundament teoretyczny i metodologiczny. Przedstawiła również szczegółowo stan badań. Rozdział pierwszy pt.: *Droga twórcza Tadeusza Bułharyna (1789–1859)* to próba wszechstronnej prezentacji sylwetki Tadeusza Bułharyna przez pryzmat jego działalności jako wydawcy, krytyka literackiego oraz autora tekstów. Rozdział drugi pt.: *W stronę utopii i fantastyki* jest próbą przybliżenia założeń gatunkowych utopii i fantastyki w Europie oraz w Rosji do XIX wieku. Rozdział trzeci pt.: *Poetyka świata przedstawionego utopii i fantastyki Bułharyna* zawiera analizę tekstów literackich Bułharyna przez pryzmat wyróżnionych kategorii literaturoznawczych: czasu, przestrzeni, narratora oraz potencjalnego odbiorcy. Rozdział czwarty pt.: *Świat przedstawiony w utopii i fantastyce Tadeusza Bułharyna* zawiera analizę i próbę systematyzacji elementów powtarzających się w utworach utopijnych i fantastycznych Bułharyna. Istotnym wątkiem przewodnim w tym rozdziale jest pytanie na ile są one typowe dla literatury fantastycznej i utopii tamtego czasu, a na ile wykraczają poza ramy epoki. Mgr Irena Kozerska sięga również do kontekstów pozaliterackich, by dociekać źródła inspiracji dla świata przedstawionego w utworach. Rozdział piąty, ostatni, pt.: *Dialog utopii i fantastyki Tadeusza Bułharyna z rosyjską literaturą utopijną i fantastyczną* stanowi próbę udzielenia odpowiedzi na ile opowiadania fantastyczne i utopie Bułharyna inspirowały a na ile zostały

ul. Władysława Reymonta 4

PL 30-059 Kraków

tel.: +48 12 633 25 81

+48 12 633 25 82

www.rosjoznawstwo.uj.edu.pl

UNIwersytet
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

zainspirowane przez rosyjskich twórców. W *Zakończeniu*, znajdziemy zwięzłe podsumowanie wniosków Autorki rozprawy, będące jej refleksją na temat stopnia realizacji celów pracy. Rozprawa zawiera też *Aneks* obejmujący wszystkie odkryte publikacje utworów fantastycznych i utopijnych Bułharyna. Bibliografia, zgodnie z intencją mgr Ireny Kozerskiej zawiera źródła i opracowania ściśle związane z analizowanymi tekstami źródłowymi. Jak trafnie zauważa Doktorantka, szczegółowa bibliografia dotycząca postaci Bułharyna (do 2014 roku) zawarta została w publikacji A.I. Rejtblata i nie ma powodu, by ją powielić.

Wydział Studiów

Międzynarodowych

i Politycznych

Strukturę pracy należy uznać za przejrzystą i logiczną. Pozostaje ona w pełnej zgodności z deklarowanym przez Autorkę dysertacji celem badawczym, jakim jest przedstawienie wkładu Tadeusza Bułharyna w rozwój rosyjskiej i europejskiej fantastyki i utopii, z uwzględnieniem postaci oraz działalności pozaliterackiej twórcy. Wychodząc od nakreślenia sylwetki Bułharyna, czasów w jakich przyszło mu żyć oraz wielości podejmowanych, i – dodajmy – celowych – aktywności, Doktorantka przechodzi do omówienia kontekstu literackiego oraz analizy treści utworów utopijnych i fantastycznych Bułharyna, by w ostatnim rozdziale domknąć rozważania poprzez wskazanie wkładu twórcy w rozwój rosyjskiej fantastyki i powieści utopijnej

Instytut Rosji

i Europy Wschodniej

PODSTAWY METODOLOGICZNE I TEORETYCZNE

Mgr Irena Kozerska zaprezentowała dużą świadomość metodologiczną: nie tylko wymienia metody badawcze i narzędzia jakimi zamierza się posługiwać, ale także wskazuje na ich zastosowanie. Sięga ona po analizę i interpretację filologiczną, szczególnie wyjaśnianie tekstu, hermeneutykę oraz komparatystykę literacką. Posiłkuje się też elementami filozofii, etyki, antropologii, historii oraz socjologii. Warto przy tym podkreślić, że podstawowe dla pracy są interpretacje filologiczne oraz podejście hermeneutyczne. Mgr Irena Kozerska trzyma się z konsekwencją wybranych metod, dokonując opisu sposobów, w jaki sposób Bułharyn buduje świat przedstawiony swoich utworów, organizuje akcję dzieł, konstruuje topikę, sięga do tradycji. Doktorantka snuje też rozważania dotyczące pozycji narratora/autora i czytelnika, analizując zachowywany przez niego dystans czasowy i przestrzenny. Autorka rozprawy wykorzystwała metodę

ul. Władysława Reymonta 4

PL 30-059 Kraków

tel.: +48 12 633 25 81

+48 12 633 25 82

www.rosjoznawstwo.uj.edu.pl

UNIwersytet
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

hermeneutyczną, zaproponowaną przez Hansa-Georga Gadamera, by dokonać interpretacji twórczości Bułharyna przez pryzmat społeczno-kulturowego i historycznego kontekstu jego dzieł. Ujęcie to uznaję za szczególnie cenne i w wyjątkowy sposób dopełniające metody filologiczne – interpretacja dzieł w tak burzliwej epoce, w jakiej przyszło żyć i tworzyć Bułharynowi, byłaby niepełna, a w wielu przypadkach niemożliwa bez uwzględnienia kontekstów.

Przygotowanie fundamentu teoretycznego jest zdecydowanie mniej udane. Rozdział drugi pt.: *W stronę utopii i fantastyki* składa się z trzech podrozdziałów i zawiera próbę uporządkowania wiedzy na temat utopii i fantastyki jako gatunku literackiego i jako zjawiska. Nie jest to próba udana. Być może zawinił tutaj brak wyraźnej hipotezy badawczej, być może pomocne byłyby ogólne i szczegółowe pytania badawcze. Ogrom literatury przedmiotu na temat utopii i fantastyki jako gatunków, połączony z ewolucją historyczno-literacką w różnych częściach Europy, skomplikowany przez płynność granic między gatunkami sprawiły, że nie do końca wiadomo w jaki sposób ten rozdział i zawarta w nim teoria służy osiągnięciu celu pracy.

Wydział Studiów

Międzynarodowych

i Politycznych

Instytut Rosji

i Europy Wschodniej

TEMAT I NOWATORSTWO PRACY

Skrupulatnie opracowany stan badań pozwala z całą pewnością stwierdzić, że wybrany tematy wypełnia dotychczasową lukę badawczą. Nowatorstwo pracy wyraża się też w rzetelnie dokonanej ocenie pozaliterackiej działalności Bułharyna oraz wskazaniu, w czym tkwiła jego wyjątkowość. Trafna jest obserwacja, że Bułharyn cechował się dużymi umiejętnościami interpersonalnymi, miał też zmysł „handlowca” – wiedział jak zadać sobie pytanie o potrzeby odbiorców, potrafi zrezygnować z wyszukanego języka dla wąskiego kręgu wykształconych odbiorców, by trafić do szerokich rzesz. Nowatorstwo pracy warto również dostrzec w sięgnięciu do utworów literackich Bułharyna dotychczas analizowanych powierzchownie i wybiórczo: *Wiarygodna fikcja lub wędrówka po świecie w XXIX wieku* (*Правдоподобные небылицы, или Странствование по свету в XXIX веке; 1824*), *Niewiarygodna fikcja, czyli podróż do wnętrza Ziemi* (*Невероятные небылицы, или Путешествие к средоточию Земли; 1825*), *Scena z życia prywatnego w 2028 roku od narodzin*

ul. Władysława Reymonta 4

PL 30-059 Kraków

tel.: +48 12 633 25 81

+48 12 633 25 82

www.rosjoznawstwo.uj.edu.pl

Chrystusa (Сцена из частной жизни, в 2028 году, от Рождества Христова; 1828), Przodek i potomkowie (Предок и потомки; 1830), List mieszkańca komety Biela do mieszkańca Ziemi (Письмо жителя кометы Белы к жителю Земли; 1832), List mieszkanki komety Biela do tego samego mieszkańca Ziemi (Письмо жительницы кометы Белы, к тому же самому жителю Земли; 1832), Rozmowa w królestwie martwych (Разговор в царстве мертвых; 1834), Kabalistyk (Кабалистик; 1834), Trzy notatki z domu wariatów, czyli uzdrowienie nieuleczalnej choroby psychicznej (Три листка из дома сумасшедших, или Психическое исцеление неизлечимой болезни; 1834), Przygody Mitrofanuszki na Księżycu. Androny nieśpiącego człowieka (Похождения Митрофанушки в Луне. Бред не спящего человека; 1837). Ich całościowa analiza pozwoliła wskazać na znaczenie literackiego dorobku Bułharyna dla rozwoju literatury fantastycznej oraz utopii jako gatunku literackiego, połączonego z diagnozą stanów społecznych.

Wydział Studiów

Międzynarodowych

i Politycznych

Instytut Rosji

i Europy Wschodniej

JĘZYK PRACY

Język pracy jest klarowny i zrozumiały. Składnia i stylistyka są bardzo dobre. Praca jest wzorowa z perspektywy językowej, na docenienie zasługuje świetna korekta. W efekcie rozprawę bardzo dobrze się czyta, gdyż nie ma w niej żadnych błędów utrudniających percepcję. Zdarzają się bardzo nieliczne literówki. Przypisy oraz bibliografia sformatowane zostały prawidłowo. Numeracja podrozdziałów w spisie treści jest niespójna: styl numerowania w rozdziale pierwszym jest różny od stylu numerowania w pozostałych.

UWAGI SZCZEGÓŁOWE

A) O CHARAKTERZE KRYTYCZNYM I POLEMICZNYM

Pierwsza uwaga krytyczna dotyczy braku częściowych podsumowań rozdziałów. Doktorantka płynnie przechodzi od jednego aspektu omawianego tematu do drugiego, nie wskazuje jednak w jaki sposób zamykany właśnie rozdział/podrozdział warunkuje problem/wątek podjęty w kolejnym; co fundamentalnego wynika z omówionego właśnie zagadnienia i jako wnioski wpływają na ujęcie problemu w kolejnych fragmentach. Podsumowania mogłyby

ul. Władysława Reymonta 4

PL 30-059 Kraków

tel.: +48 12 633 25 81

+48 12 633 25 82

www.rosjoznawstwo.uj.edu.pl

UNIwersytet
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

nadać większą spójność i wymusić dyscyplinę argumentacji, a jednocześnie wesprzeć odejście od form opisowo-narracyjnych.

Druga uwaga krytyczna to kwestia powtórzeń myśli: na s. 23 znajdujemy parafrazę treści, z którymi czytający zapoznał się we *Wstępie* – o pochodzeniu i wczesnych latach Bułharyna. Z podobną sytuacją mamy do czynienia na s. 25, 102 i 213. Jeśli takie powtórzenia są konieczne, wypadałoby przywołać krótkie uzasadnienie. Bez niego tok myślowy czytającego zostaje zakłócony.

W rozprawie mamy do czynienia ze skrótami myślowymi, pozostawiającymi niedosyt. Tak dzieje się, na przykład, w przypadku sformułowania na s. 31: „Można więc powiedzieć, że był rosyjskim dziennikarzem o polskiej mentalności”. Fakt, na który powołuje się Doktorantka, że Bułharyn „został wychowany jako Polak” (co również jest stwierdzeniem ogólnym), zaś do zawodu dziennikarza dojrzał w rosyjskim społeczeństwie, nie przekłada się w żaden sposób na mentalność. Myśl wymagałaby rozwinięcia oraz wskazania na kryteria oceny, możliwe do zweryfikowania. Podobny charakter – daleko idącego skrótu myślowego – ma postawienie w jednym rzędzie utopijnych wizji lepszej przyszłości oraz konotowanego religijnie dążenia człowieka do dobra, w myśl cytatu z przemówienia papieża Benedykta XVI (s. 71).

Wspomniałam wyżej o niejasności terminu utopia, wykorzystywanego w niniejszej pracy jako pojęcie teoretyczne. Na s. 72-73 mamy trzy terminy: utopia, antyutopia i dystopia (por także s. 112 antyutopia/dystopia), bez wskazania na ich różnice semantyczne oraz konsekwencje owych rozróżnień dla dociekań badawczych Doktorantki.

Praca ma charakter literaturoznawczy, jednak mgr Irena Kozerska, bardzo słusznie zresztą, podkreśliła znaczenie kontekstów społecznych dla trafnego rozumienia i pełni interpretacji utworów utopijnych i fantastycznych Bułharyna. Skoro jednak kontekst społeczny uznajemy za ważny, to warto byłoby zwięźle omówić, z jakimi problemami społecznymi, wkraczającymi zresztą w obszar polityki, borykało się rosyjskie społeczeństwo. Czy literackie „światy przedstawione” Bułharyna oraz ich bohaterowie, poddani tak skrupulatnej analizie w rozdziale czwartym dysertacji, były, a jeśli tak – to w jakim stopniu – ul. Władysława Reymonta 4 odpowiedzią na owe problemy? A zatem, mamy do czynienia z problemami „lokalnymi”, wynikającymi z położenia konkretnego społeczeństwa w miejscu i czasie, ale też – z dążeniami uniwersalnymi, takimi jak przekraczanie granic. Czy

Wydział Studiów

Międzynarodowych

i Politycznych

Instytut Rosji

i Europy Wschodniej

ul. Władysława Reymonta 4

PL 30-059 Kraków

tel.: +48 12 633 25 81

+48 12 633 25 82

www.rosjoznawstwo.uj.edu.pl

UNIwersytet
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

w twórczości Bułharyna można odróżnić to co specyficzne od tego co uniwersalne? Formułowanie odpowiedzi na te pytania znaczenie wzbogaciłoby argumentację na rzecz znaczenia twórczości Bułharyna.

Podkreślając znaczenie edukacji dla Bułharyna, oświecenia społeczeństwa p. mgr Irena Kozerska nie zauważyła i nie rozwinęła myśli, że edukowanie to ideały oświeceniowe, przyniesione do Rosji przez dekabrystów. Będąc w dobrych relacjach z carskimi urzędnikami w rodzaju generała Beckendorfa, szefa III Oddziału Tajnej Policji, Bułharyn jednocześnie przekładał na konkretne działania ideały pokolenia szczególnie znienawidzonego przez carat. To również jest ciekawy wątek, zwłaszcza w świetle pytania o postacie utworów fantastycznych i utopijnych u Bułharyna, które dzielą się wiedzą, „edukują” społeczność.

Wydział Studiów

Międzynarodowych

i Politycznych

W rozdziale czwartym i jego podrozdziale zatytułowanym: „Postęp technologiczny” zabrakło krótkiego wprowadzenia w rozwój technologiczny pod koniec XVIII-na początku XIX wiek i wskutek tego nie udzielono odpowiedzi na pytania: Z jakimi konkretnie wynalazkami Bułharyn się zetknął? Skąd zaczerpnął wiedzę? Które z nich mogły zainspirować wątki wykorzystane w utworach?

Instytut Rosji

i Europy Wschodniej

Zakończenie pracy jest niepełne. Stanowi ono domknięcie całości rozważań oraz zawiera wnioski wskazujące na osiągnięcie przez Doktorantkę celu. Pozostawia jednak niedosyt, który można byłoby złagodzić wskazaniem perspektyw badawczych jakie rozprawa otwiera, wątków i tematów zasługujących na kontynuację w postaci kolejnych projektów.

B) O CHARAKTERZE AFIRMUJĄCYM

Rolą recenzenta jest raczej wskazanie na te aspekty pracy, które można rozwinąć, poprawić, przeformułować, by nadać jej jeszcze bardziej doskonały kształt; by uczynić ją użyteczną i inspirującą dla badawczy współczesnych i przyszłych. Bardzo pasuje tutaj cytat, przywołany przez p. mgr Irenę Kozerską w ślad z Bułharynem: „Najbardziej nieprzyjemnym obowiązkiem krytyka jest szukanie plam w słońcu, ogrzewając się i oświetlając jego promieniami...” (s. 45). W tym miejscu pragnę zatem podkreślić pozytywne aspekty pracy.

Przedłożona do recenzji rozprawa doktorska rzuca nowe światło na osobę i działalność Tadeusza Bułharyna, przez pryzmat myśli, które wyraził on w formie literackiej w swoich dziełach fantastycznych i utopijnych. Niewątpliwie wykraczał poza swoją epokę. Snując technologiczne wizje przewidywał, między

ul. Władysława Reymonta 4

PL 30-059 Kraków

tel.: +48 12 633 25 81

+48 12 633 25 82

www.rosjoznawstwo.uj.edu.pl

UNIwersytet
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

innymi, powstanie czatu GPT: „(...) dwa urządzenia znajdujące się w bibliotece, które „produkują” literaturę. Jedna maszyna wytwarzała poezję, a druga prozę. Ich działanie umożliwiło stworzenie poprawnego pod względem poetyckim utworu lirycznego z wybranych przez użytkownika słów. Problem tylko w tym, że dzieło, choć poprawne, nie miało ani sensu, ani przekazu płynącego dla czytelnika.” (s. 179).

Mgr Irena Kozerska bardzo trafnie zauważyła też (choć nie wyraziła tego explicite), że Bułharyn wnosił pierwiastek indywidualizacji do kolektywistycznego z natury społeczeństwa rosyjskiego pierwszej połowy XIX wieku. Z dużym uznaniem traktuję wyeksponowanie po pierwsze, osoby Bułharyna jako twórcy i jego intencji, „by być czytany”, a po drugie – wrażliwości Bułharyna na potencjalnego odbiorcę i „przyziemne” pragnienie, realizowane z dużym powodzeniem, trafienia w jego gust.

Wydział Studiów
Międzynarodowych
i Politycznych
Instytut Rosji
i Europy Wschodniej

Analiza utworów fantastycznych i utopijnych Bułharyna została dokonana skrupulatnie, zgodnie z wszelkimi zasadami metodologii badań nad literaturą.

Pracę czytałam z niesłabnącym zainteresowaniem i uznaniem dla skrupulatności Doktorantki w doborze źródeł, stopnia zanurzenia się w tekst literacki, by wydobyć i uporządkować elementy świata przedstawionego. Sygnalizowany we *Wstępie* cel pracy został w pełni zrealizowany.

WNIOSEK KOŃCOWY

Mając na uwadze powyższe zalety pracy stwierdzam jednoznacznie, że przedłożona do oceny merytorycznej i formalnej, dysertacja doktorska mgr Ireny Kozerskiej, spełnia wszystkie wymagania stawiane rozprawom doktorskim określone przez obowiązującą ustawę o szkolnictwie wyższym. Uważam, że Doktorantka przedstawiła w sposób wystarczający rozwiązanie badanego problemu naukowego. Ponadto wykazała się dobrą wiedzą w dyscyplinie naukowej literaturoznawstwo. Jestem przekonana, że publiczna obrona pracy doktorskiej będzie bardzo dobrą okazją do wyeksponowania wiedzy, kompetencji i umiejętności komunikacji Doktorantki. Z pełnym przekonaniem wnioskuję zatem do Rady ds. Nadawania Stopni Naukowych i Stopni w Zakresie Sztuki Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie o dopuszczenie Pani mgr Ireny Kozerskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

ul. Władysława Reymonta 4
PL 30-059 Kraków
tel.: +48 12 633 25 81
+48 12 633 25 82
www.rosjoznawstwo.uj.edu.pl

Wnioskuje również o wyróżnienie pracy ze względu na jej potencjał poznawczy oraz popularyzujący wiedzę o Tadeuszu Bułharynie. Po dokonaniu koniecznych modyfikacji treści oraz uzupełnień rekomenduję podjęcie starań, by dysertacja została wydana w formie monografii naukowej.

UNIWERSYTET
JAGIELLOŃSKI
W KRAKOWIE

Wydział Studiów
Międzynarodowych
i Politycznych

Instytut Rosji
i Europy Wschodniej

ul. Władysława Reymonta 4

PL 30-059 Kraków

tel.: +48 12 633 25 81

+48 12 633 25 82

www.rosjoznawstwo.uj.edu.pl